

Plasticdebat

In het kort

Het Plasticdebat is een spelvorm waarin leerlingen met elkaar gaan nadenken, onderhandelen en debatteren over actuele onderwerpen rondom het onderwerp plastic. Het doel is om de leerlingen in vereenvoudigde vorm een idee te geven hoe beslissingen worden genomen. Ook leren ze standpunten van verschillende belangengroepen kennen, zoals de supermarkt, de producent van consumentengoederen en de Plastic Soup Foundation. Deze standpunten worden ter discussie gesteld in het debat. Het Plasticdebat bevat een competitie-element door middel van een stemronde met een puntentelling.

Onderdelen

Deze challenge bestaat uit:

- 👉 *Introductieles plasticsoep* (optioneel). Wij raden je aan om deze les te doen met de klas voordat je start met het Plasticdebat. Zie <http://bit.ly/LessonUpPSFVO>.
- 👉 Digibordles Plasticdebat
- 👉 Bijlage 1: *Stellingen per belangengroep*
- 👉 Bijlage 2: *Puntentelling, opstelling en logo's*

Tijdsduur

1 tot 2 uren:

- 👉 *Introductieles plasticsoep* (optioneel): 30 minuten
- 👉 Digibordles Plasticdebat: 20 minuten
- 👉 Voorbereidingstijd als huiswerk: 30 minuten
- 👉 Voorbereiding door docent (inlezen, printen logo's en lokaal inrichten): 30 minuten
- 👉 Het debat (inclusief lobbyen): 45 minuten.

Sluit aan bij de vakken

- 👉 Aardrijkskunde, nederlands, maatschappijleer, economie, engels, mentorles.

Sluit aan bij de kerndoelen

👉 Nederlands

1. De leerling leert zich mondeling en schriftelijk begrijpelijk uit te drukken.
6. De leerling leert deel te nemen aan overleg, planning, discussie in een groep.

👉 Mens en maatschappij

36. De leerling leert betekenisvolle vragen te stellen over maatschappelijke kwesties en verschijnselen, daarover een beargumenteerd standpunt in te nemen en te verdedigen, en daarbij respectvol met kritiek om te gaan.
38. De leerling leert een eigentijds beeld van de eigen omgeving, Nederland, Europa en de wereld te gebruiken om verschijnselen en ontwikkelingen in hun omgeving te plaatsen.
39. De leerling leert een eenvoudig onderzoek uit te voeren naar een actueel maatschappelijk verschijnsel en de uitkomsten daarvan te presenteren.
42. De leerling leert in eigen ervaringen en in de eigen omgeving effecten te herkennen van keuzes op het gebied van werk en zorg, wonen en recreëren, consumeren en budgetteren, verkeer en milieu.
44. De leerling leert op hoofdlijnen hoe het Nederlandse politieke bestel als democratie functioneert en leert zien hoe mensen op verschillende manieren bij politieke processen betrokken kunnen zijn.

Leerdoelen

- 👉 De leerlingen krijgen inzicht in de rol van een belangengroep en kunnen argumenten bedenken namens deze belangengroep.
- 👉 De leerling leren de voors en tegens kennen van de thema's waarover ze in het spel gaan stemmen.
- 👉 De leerlingen krijgen inzicht in hoe besluitvorming tot stand komt.
- 👉 Leerlingen oefenen met debatteren en discussiëren.

Deze challenge sluit goed aan bij:

- 👉 **Pak de verpakker:** leerlingen onderzoeken het gebruik van wegwerpplastic in supermarkten in hun eigen leefomgeving.
- 👉 **Plasticvrije toiletas:** leerlingen ontdekken hoeveel plasticdeeltjes er in make-up en verzorgingsartikelen zoals tandpasta en scrubcrèmes zitten. Ze maken zelf producten zonder plastic wegwerpverpakking.
- 👉 **Trash Hunt:** leerlingen gaan het zwerfafval analyseren op soort en gebruiksdoel. Door de vindlocatie in kaart te brengen met behulp van de Litterati-app helpen ze de Plastic Soup Foundation met het wereldwijde onderzoek naar zwerfafval.

Voorbereiding

- ✚ Introduceer het onderwerp plastic in de les voorafgaand aan het Plasticdebat.
Gebruik hiervoor de *Introductieles plasticsoep*.
- ✚ Verdeel de klas in vijf belangengroepen.
- ✚ Print (enkelzijdig) de stellingen en standpunten, de puntentelling en de logo's (zie bijlagen).
- ✚ Geef elke groep het overzicht met hun standpunten.
Let op: gebruik deze standpunten. Als de leerlingen zelf andere standpunten bedenken dan klopt de puntentelling niet.
- ✚ Leerlingen moeten zich voorafgaand aan het Plasticdebat verdiepen in de verschillende belangengroepen en argumenten bedenken bij de standpunten die ze hebben ontvangen. Je kunt dit in een les doen of als huiswerk opgeven. Geef aan dat de leerlingen deze argumenten moeten gebruiken tijdens het Plasticdebat!
- ✚ Zet de tafels in het lokaal in een U-vorm.
- ✚ Optioneel: zorg voor een hamer.

Bronnen

Verdiep je vooraf in de materie met behulp van deze bronnen:

✚ Websites:

- Nieuws PSF: www.plasticsoupfoundation.org/plasticsoep-nieuws/

✚ Filmpjes:

Bekijk de filmpjes in onze playlist Plasticdebat op Youtube via de QR code of deze link: <https://bit.ly/34tG1kH>.

- ✚ Huiswerktip: laat de leerlingen de filmpjes in de playlist Plasticdebat alvast bekijken ter voorbereiding op de challenge.

Lesbeschrijving

- ✚ De doelen van het Plasticdebat zijn:
- de andere belangengroepen overtuigen van de standpunten van jouw belangengroep;
 - lobbyen;
 - deals sluiten met andere belangengroepen.
- De belangengroep met de meeste punten wint.
- ✚ **Onderdelen**
1. Argumenten bedenken voor de standpunten van je belangengroep. Begin hiermee in de les voorafgaand aan het Plasticdebat.
 2. Discussieronde waarbij de belangengroepen hun standpunten delen met de rest van de klas. Deze standpunten kunnen door andere groepjes worden aangevallen.
 3. Lobbyen. Hierbij lopen de leerlingen door de klas en onderhandelen zij namens hun belangengroep met andere belangengroepen.
 4. Stemronde, waarbij de belangengroepen voor of tegen een bepaalde stelling stemmen. Wanneer een stelling drie of meer voors of tegens heeft, wordt deze respectievelijk aangenomen of afgewezen.
 5. Inventarisatie en puntentoekenning.

Vervolg lesbeschrijving

Uitbreiding

Laat een leerling verslag doen van het debat door middel van een filmpje met interviews. Leuk en leerzaam!

Spelverloop

De klas wordt opgedeeld in vijf belangengroepen. Deze belangengroepen hebben allemaal hun eigen standpunt over vijf onderwerpen die in het debat aan bod komen. De onderwerpen worden klassikaal besproken via de volgende stellingen:

1. De overheid moet **statiegeld** op plastic flessen en blikjes ook verplichten.
2. **Bioplastic** is de oplossing voor plasticvervuiling.
3. **Microplastics** die toegevoegd worden aan verzorgingsproducten moeten verboden worden.
4. De overheid moet meer **wegwerpplastic** verbieden.
5. Er moeten wetten komen die de **export van plasticafval** naar het buitenland verbieden.

De vijf belangengroepen ontvangen allemaal een overzicht met hun standpunten bij de stellingen. Tijdens het debat moeten de leerlingen bij elk standpunt tenminste één argument noemen. In bijlage 1 (*Stellingen per belangengroep*) staan per belangengroep de stellingen met een of meer voorbeeldargumenten.

Je kunt differentiatie toepassen door te kiezen tussen bijlage 1A (één voorbeeldargument) en 1B (meerdere voorbeeldargumenten).

Na de debatronde gaan de belangengroepen lobbyen. Tijdens deze fase kunnen de leerlingen deals sluiten met andere belangengroepen.

Het doel van de belangengroepen is dat zij zoveel mogelijk standpunten door de stemronde krijgen. Aan het eind van het spel wordt er namelijk over elk onderwerp gestemd door alle deelnemers. Uiteindelijk resulteert het Plasticdebat per onderwerp in een overeenkomst over het gewenste beleid.

Je kunt hier een competitie-element aan toevoegen door punten toe te kennen aan de belangengroepen wanneer hun originele standpunt in de overeenkomst komt.

- Elk standpunt van een belangengroep dat in de overeenkomst terechtkomt levert de belangengroep tien punten op. Het gaat om maximaal vier onderwerpen. Komt het standpunt bij het centrale onderwerp van de belangengroep (die met de uitroeptekens!!!) in de overeenkomst terecht? Dan krijgt de belangengroep 25 punten.
- In totaal kan een belangengroep dus maximaal 65 punten halen.
- Gebruik bijlage 2 voor de puntentelling.

Voorbeeld:

Ter verduidelijking een voorbeeld over de belangengroep supermarkten.

	statiegeld	bioplastic	verbod op microplastic	verbod op wegwerpplastic	verbod op export van plasticafval
supermarkten	tegen (!!!)	voor	tegen	tegen	tegen

Vervolg lesbeschrijving

👍 Vijfentwintig punten

In de tabel staan de standpunten van de belangengroep supermarkten. Bij het kopje statiegeld staan drie uitroeptekens. Dit is voor de supermarkten namelijk een cruciaal onderwerp. Voor hen is het heel belangrijk dat er tegen statiegeld wordt gestemd. Daarom moet de groep goed lobbyen en deals proberen te sluiten met andere groepen.

Als ten minste drie belangengroepen tegen het onderwerp statiegeld stemmen dan verdient de groep supermarkten 25 punten. De motie is dan namelijk aangenomen.

👍 Tien punten

Wanneer tijdens de stemronde een meerderheid van de groepen instemt met één van de andere vier standpunten van de groep supermarkten, verdient de groep tien punten per standpunt.

👍 Waarom vijf groepen en vijf onderwerpen met stellingen?

Om het spel soepel en eerlijk te laten verlopen, is het belangrijk dat er evenveel onderwerpen als belangengroepen zijn. Dan heeft elke groep namelijk één cruciaal onderwerp waarmee ze 25 punten kan verdienen.

Verder moet het aantal belangengroepen oneven zijn, zodat de stemronde nooit in gelijkspel eindigt. Bekijk de bijlagen voor extra uitleg en voorbeelden.

👍 Differentiatietips

Kies afhankelijk van het niveau voor bijlage 1A of 1B. Hierop staan per belangengroep de standpunten bij de verschillende stellingen. In bijlage 1A hebben we alle belangengroepen één argument per stelling gegeven. Deze kunnen zij als richtlijn gebruiken om extra argumenten te bedenken. In bijlage 1B hebben we alle belangengroepen meerdere argumenten per stelling gegeven.

- Print bijlage 1A voor **vwo 2/3-klassen**. Laat de leerlingen zich verdiepen in de belangengroepen. Deze leerlingen moeten en kunnen zelf argumenten bedenken bij de standpunten.
- Print bijlage 1A voor **havo 2/3-klassen**. Deze klassen hebben meer sturing nodig. Gebruik bijlage 1B om ze te helpen als ze er moeite mee hebben.
- Print bijlage 1B voor **vmbo-t 2/3-klassen**. Leerlingen kunnen de argumenten in hun eigen woorden formuleren en eventueel aanvullen. Bij deze leerlingen kan de focus meer op het spelelement dan op het inhoudelijke debat liggen.

👍 Voorbereiding op de dag zelf

Zet de tafels in het lokaal in een U-vorm en hang de logo's van de belangengroepen aan de tafels. Hierdoor kijken de leerlingen elkaar aan tijdens het debat. In de open ruimte die door deze opstelling ontstaat kunnen de leerlingen makkelijk rondlopen om te lobbyen. De logo's maken duidelijk waar de belangengroepen moeten zitten en ze versterken het wij-zij-gevoel tijdens het debat.

👍 Materiaaltips

- Print van alle logo's één exemplaar.
- Zet onder het bord twee tafels voor de voorzitter.
- Gebruik een houten hamer, dat geeft het Plasticdebat extra uitstraling.

Uitvoering Plasticdebat

👍 Tijdsduur

Het Plasticdebat, inclusief het lobbyen en debatteren, kan in een les van 45 minuten plaatsvinden.

Het is dan wel nodig dat de leerlingen in de les ervoor informatie krijgen over het Plasticdebat. Onderstaande tijdsindeling gaat uit van 40 minuten (en biedt dus wat ruimte voor uitloop):

- 5 minuten: opstarten en uitleg
- 5 minuten: standpunten en bijbehorende argumenten bespreken binnen de groep
- 15 minuten: debatteren
- 10 minuten: lobbyen
- 5 minuten: stemronde. Elke belangengroep stemt vóór of tegen. Hierdoor wordt duidelijk hoeveel punten elke belangengroep krijgt. De debatleider noteert de scores.

👍 Tips voor de les

- Houd je instructie kort en bondig.
- Geef in de voorbereidende fase duidelijk sturing aan de strategie van de belangengroepen. Dit is vaak het eerste moment waarop leerlingen zich realiseren dat ze de andere belangengroepen moeten gaan overhalen.
- Tijdens het debat ben jij als docent de voorzitter. Geef elke groep maximaal één keer de kans te reageren op andere groepen. Kap te lange discussies af, want de kans is groot dat de leerlingen er niet uitkomen. Als voorzitter heb je wel de taak dat het debatelement erin blijft en dat alle groepen aan het woord komen.
- Bij de stemronde noteert de voorzitter nauwkeurig het aantal behaalde punten per belangengroep.
- Bij de stemronde kan alleen vóór of tegen gestemd worden.
- Houd er rekening mee dat er rumoer ontstaat tijdens de stemronde vanwege het binnenhalen van stemmen, maar ook door het verbreken van bondjes. Hoe fanatieker, des te meer ze ervan leren.

Let op: niet alle genoemde argumenten en stellingen zijn inhoudelijk juist. De argumenten en standpunten per belangengroep zijn gekozen om het debat zo dynamisch mogelijk te maken.

Evaluatieformulier

- 👍 Wij horen graag wat jullie van de les en challenge vonden. Vul s.v.p. het evaluatieformulier in over deze challenge. Dit kost niet meer dan 5 minuten. Zie hier: <http://bit.ly/evaluatieVO>.

Bijlagen Plasticdebat:

- 1A: Stellingen en standpunten per belangengroep met één argument (voor leerlingen vwo/havo)
- 1B: Stellingen en standpunten per belangengroep met meerdere argumenten per stelling (voor leerlingen vmbo-t en voor docenten)
- Puntentelling, opstelling en logo's

Extra informatie

👉 Statiegeld

In Nederland is statiegeld op grote plastic flessen (> 1 liter) al jaren verplicht. Er is jaren heftig gedebatteerd over de uitbreiding van statiegeld op kleine plastic flessen (<1 liter) en blikjes. Uit onderzoek van CE Delft blijkt dat statiegeld tot een reductie van 70 tot 90% van het aantal flesjes in het zwerfafval zal leiden. Dit zou in Nederland een vermindering van tussen de 0,5 en 6 miljoen flesjes per jaar in zee betekenen. Na vele discussies is statiegeld op kleine plastic flesjes in Nederland in 2021 ingevoerd. Statiegeld op blikjes wordt in 2023 ingevoerd. Blikjes bevatten namelijk een plastic binnenlaag en worden ook veel in het milieu gevonden. De producent van consumentengoederen legt de verantwoordelijkheid voor het opruimen liever bij de consument en de gemeenten, en wil statiegeld liever afschaffen. Consumenten willen net als gemeenten graag statiegeld behouden en/of uitbreiden zodat er minder zwerfafval op straat komt.

👉 Bioplastics

Consumenten denken vaak dat het niet erg is wanneer bioplastics in het milieu terechtkomen, omdat bioplastics afbreekbaar zijn. Jammer genoeg gedragen de meeste bioplastics zich in het milieu net zoals gewoon plastic en composteren ze niet uit zichzelf. De meeste biologisch afbreekbare plastics doen dat alleen onder speciale industriële omstandigheden met hoge temperaturen. Dat duurt weken: veel langer dan groenafval nodig heeft om te composteren. En er zijn zelfs bioplastics die helemaal niet composteerbaar zijn. Die hebben dezelfde eigenschappen als plastics gemaakt van olie. Om problemen bij de verwerking te voorkomen, is het verstandiger om biologisch afbreekbare plastics bij het restafval te doen.

👉 Microplastics

Aan make-up en verzorgingsproducten worden microplastics toegevoegd die allerlei functies vervullen. Deze microplastics spoelen weg met het afvalwater. Er is in Nederland nog geen regelgeving die dit verbiedt. Met de campagne Beat the Microbead roept de Plastic Soup Foundation al sinds 2012 om een verbod. Inmiddels hebben veel producenten de microbeads waarmee je kunt scrubben op vrijwillige basis uit hun producten gehaald. Maar de meeste verzorgingsproducten bevatten nog steeds micro- en nanoplastics. De Europese Unie stemt in 2022 over het verbieden van microplastics die aan producten worden toegevoegd.

👉 Wegwerpplastic

De Europese Unie verbiedt sinds 2021 bepaalde plastic wegwerpproducten die vaak in het milieu worden aangetroffen. Het gaat om borden, bestek, wattenstaafjes, ballonstokjes, rietjes en roerstaafjes. Europa wil hiermee de toenemende plasticvervuiling tegengaan. Dit betekent niet dat alle soorten wegwerpplastic nu zijn verboden. Tabaksproducten met filters, drankverpakkingen, drinkbeker, voedselverpakkingen, hygiëneproducten en vstuig zijn voorbeelden van wegwerpplastics die nog zijn toegestaan.

👉 Export van plasticafval

Sinds 1 januari 2018 heeft China een importverbod op plasticafval. Dit land kreeg vanuit de hele wereld, vooral uit westerse landen, afvalplastic om te recyclen. Maar de stroom was onbeheersbaar geworden en veel plasticafval kwam op Chinese vuilnisbelten terecht. Na het Chinese verbod hebben de exportstromen van afvalplastic uit rijke landen zich goeddeels verlegd naar Zuidoost-Azië, zoals naar Maleisië en Vietnam. Maar ook deze landen kunnen het niet aan en nemen nu maatregelen. Vanuit Nederland wordt nu meer plasticafval geëxporteerd naar landen in Oost-Europa waar regelgeving minder streng is.